

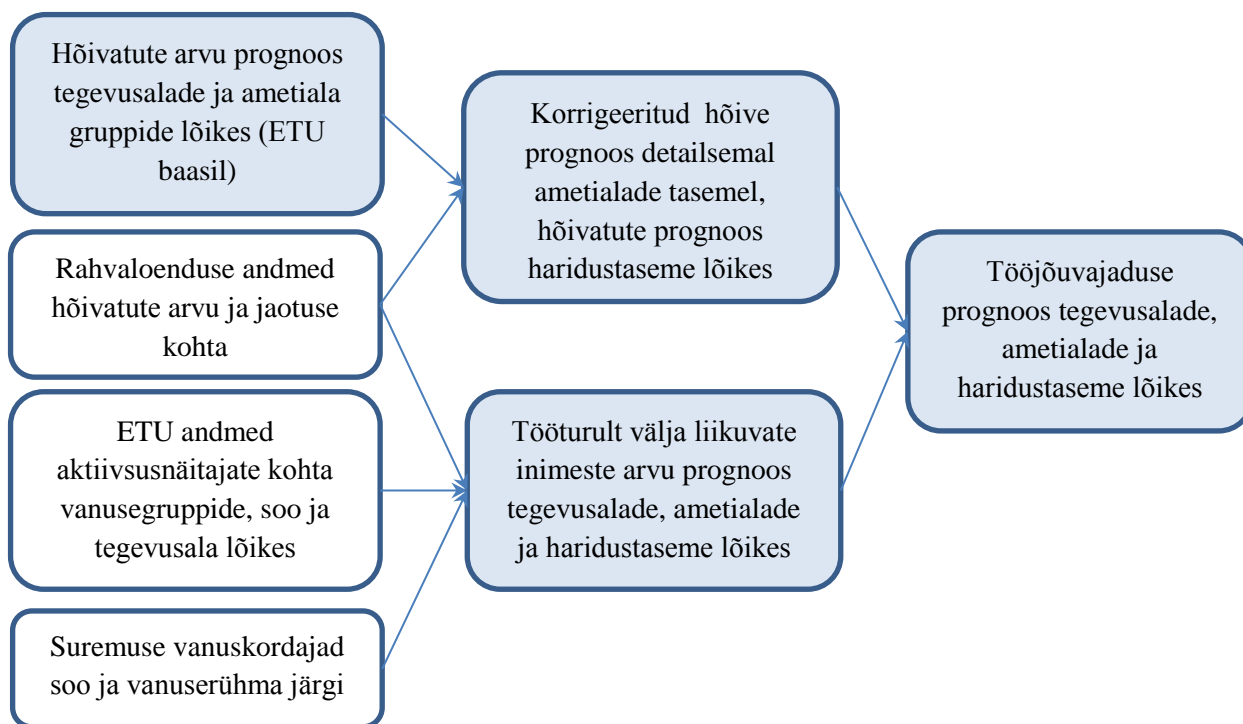
Töajõuvajaduse prognoos aastani 2020

Töajõuvajaduse prognoos kajastab võimalikku tööturu arengut ning tööturult lahkuvate töötajate asendusvajadust perioodil 2011-2020. Käesolevas prognoosis hinnatakse töajõuvajadust kvantitatiivselt ehk prognoositakse vajataavate töötajate arvu, mitte aga oskusi, mida tulevikus võiks vaja olla. Prognoositud on pikaajalisemaid suundumusi nõ normaalsetes majandusoludes. Võrreldes eelmiste Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koostatud prognoosidega, on uues prognoosis arvestatud 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, mistõttu pole andmed varasemate prognooside ja tööturu näitajatega võrreldavad. Samas üldised suundumused on jäänud samaks. 2014. aastal korrigeeritakse töajõu-uuringu aegridu, misjärel on mineviku andmed rohkem kooskõlas käesoleva prognoosiga.

Metoodika

Prognoosi aluseks on peamiselt Eesti töajõu-uuringu (ETU) andmed, millest lähtuvalt on prognoositud hõive muutusi tegevusalade ning viie ametiala grupi lõikes. Hõivatute arv sisaldab ka välismaal töötajaid. Saadud tulemusi on korrigeeritud rahvaloenduse (2011) andmetega. ETU baasil prognoositud muutusi on kohandatud lähtudes rahvaloenduse ning ETU 2010-2012 keskmiste tulemuste erinevusest. Lisaks on rahvaloenduse andmete abil hinnatud töajõuvajadust detailsemalt ametialade lõikes.

Rahvaloendus annab hinnangu 2011. aasta lõpu seisuga, kuid tulemusi käsitletakse kui 2011. aasta näitajaid. ETU IV kvartali 2011 ning I kvartali 2012 hõivatud inimeste arv erines 2011. aasta näitajast vähem kui 1%. Rahvaloenduses esinenud „teadmata“ väärtusega andmed jaotati teiste gruppide vahel vastavalt gruppide suurusele. Rahvaloenduse ja ETU vahel on mõningad metoodilised erinevused (näiteks ajateenijate arvestamine hõivatute või mitteaktiivsete hulka, hõivatute ülemine vanusepiir), mistõttu andmed pole üks-üheselt võrreldavad.

Joonis 1. Prognoosi koostamise põhimõtteline skeem

Tööturult väljaliikuvate inimeste asendusvajaduse hindamise aluseks on rahvaloenduse põhjal leitud hõivatute sooline ja vanuseline struktuur ning ETU andmetele tuginevad elanike majandusliku aktiivsuse näitajad soo ja vanuserühma lõikes tegevusalati ning suremuse vanuskordajad soo ja vanuserühma lõikes. Eeldatud on suremuse jätkuvat langust ning arvestatud on pensioniea tõstmisega.

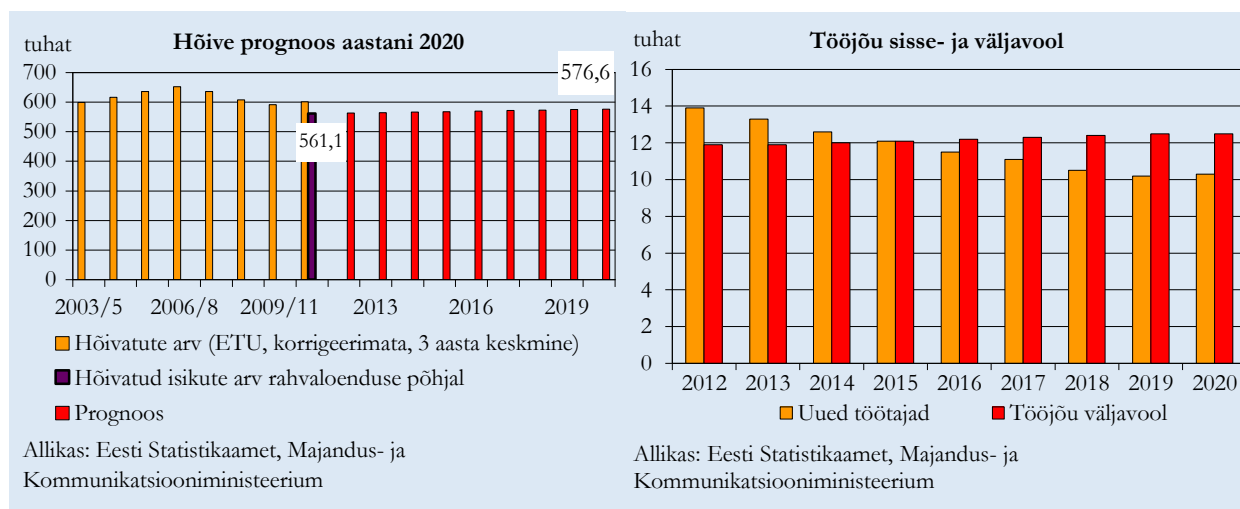
Tööturule sisenevate noorte arvu hinnangu aluseks on viimane rahvastikuprognosis (2010, variant 1), mida on samuti korrigeeritud erinevustega prognoositud ning rahvaloendusega leitud tegeliku rahvaarvu vahel vanuse ning soo lõikes.

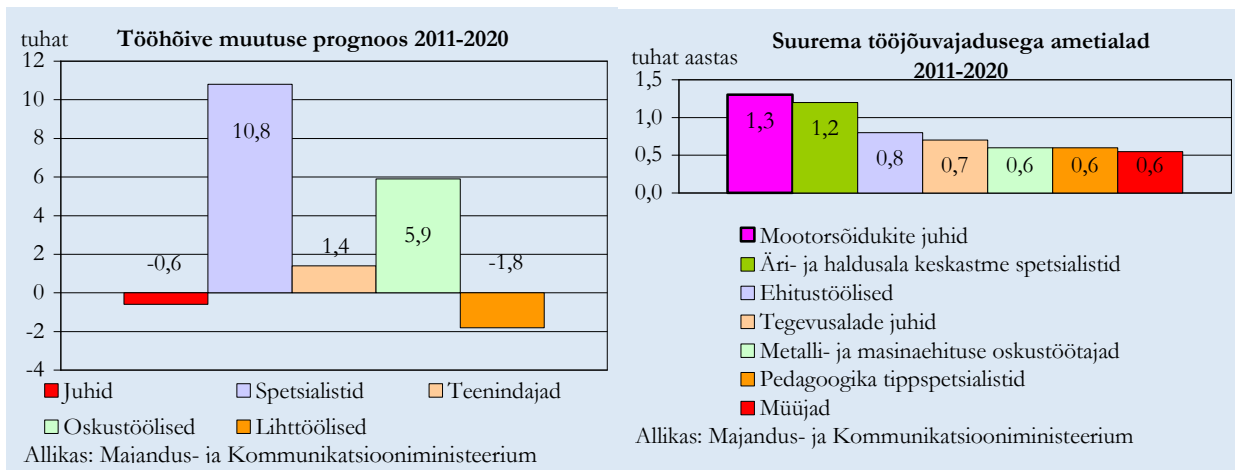
Tulemused

Hõivatute arv kasvab prognoosi kohaselt perioodil 2011-2020 umbes kümne tuhande võrra, püüdes seega hinnanguliselt samal tasemel 2012. aasta näitajaga. Hõive edasisele kasvule seavad piiri demograafilised muutused – tööturul osalemise aktiivsuse säilimisel tänasel tasemel väheneb potentsiaalsete töötegijate arv prognoosiperioodi lõpuks enam kui 30 000 võrra. Osaliselt aitavad seda kompenseerida pensioniea tõus ning tööturul osalemist toetavad meetmed, samuti eeldatakse töötuse vähenemist.

Prognoosi kohaselt muutub Eesti majandusstruktuur tervikuna vähe, kuid on mõned tegevusalad, kus oodatakse jätkuvalt suhteliselt kiiret hõive kasvu: info ja side, elektroonika- ja masinatööstus. Neil tegevusaladel on loodav lisandväärtus keskmisest kõrgem. Hõivatute arv kasvab eeldatavalt ka traditsioonilisematel tegevusaladel, kus Eesti saab tugineda oma eelistele (puidutööstus, turismisektor) või kus seoses elanikkonna vananemisega on oodata nõudluse kasvu (tervishoid ja sotsiaalhoolekanne). Osaliselt toetab hõive suurenemist ka taastumine majanduskriisist. Prognoosi kohaselt kasvab kesk- ja kõrgtehnoloogilise tootmise ning teadmistemahukate teenuste roll, kuid muutused on üldpildis siiski tagasihoidlikud. Negatiivsem väljavaade iseloomustab töäjõumahukamaid valdkondi, kus loodav väärtus töötaja kohta on madalam ning kus arenenud riikidega võrreldes on meil hõivatuid tunduvalt rohkem. Pidev palgakasv ning tööealiste inimeste arvu vähenemine seab eelkõige madalama konkurentsivõimega sektorid suurema surve alla, mille tagajärjel on oodata neis hõivatute arvu jätkuvat langust (kas tootmise vähenemise või inimtöö asemel masinate ja seadmete suurema kasutamise tõttu).

Analoogselt tegevusalade struktuuris toimuvatele muutustele leiavad aset muutused tegevusharude sees. Kasvab spetsialistide ja oskustöölise osatähtsus, väheneb lihttöötajate arv.

Tööjõuvajadust tervikuna mõjutab suures osas siiski mitte niivõrd hõivatute arvu muutus, vaid töötajate, kes lahkuvad prognoosiperioodi jooksul tööturult, asendusvajadus. Majanduses tervikuna moodustab kogu prognoosiperioodi tööjõuvajadusest ligi 90% praeguste töötajate asendusvajadus. Üheksa aastaga liigub tänastest hõivatutest tööturult välja üle 100 tuhande töötaja, kuid sel ajal tööturule tulevaid noori on mõnevõrra vähem.

Töötajate kõrgem keskmine vanus ning sellest tulenevalt suurem tööturult väljaliikumine iseloomustab mitmeid harusid: põllumajandus, mäetööstus, masinatööstus, energeetika ja veevarustus, transport, kinnisvaraala tegevus. Keskmisest kõrgem on töötajate asendusvajadus ka hariduses ning tervishoies. Võttes arvesse ka hõivatute arvus toimuvaid muutusi, on suurem suhteline tööjõuvajadus puidutööstuses, keemiatööstuses, masinatööstuses, transpordis, majutuses ja toitlustuses, info ja side sektoris, kinnisvaraalas tegevuses ja tervishoies.

Haridustasemete lõikes on hinnang tööjõuvajadusele üsna sarnane tänasele olukorrale, mõnevõrra rohkem on vaja kutseharidusega töötajaid. Kui võtta arvesse ka töötajate tänaseid õpinguid, siis kaldub tööjõuvajadus rohkem kõrghariduse suunas. Samas on tööjõuvajaduse prognoosimisel haridustasemete lõikes lähtutud praegusest tegelikust olukorrast, mitte aga töökohale esitatud nõuetest. Ametialadest lähtuvalt võiks Eestis olla üldharidusega ja ilma kutseta hõivatuid tegelikust tunduvalt vähem.

Tänasega võrreldes on suurem nõudlus spetsialistide ja oskustöölise järele. Suhteliselt suurem tööjõuvajadus iseloomustab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tippspetsialiste ning tehnilisi töötajaid, mootorsõidukite ja liikurmasinate juhte, tervishoiu tipp- ja keskastme spetsialiste, elektri- ja elektroonikatööstuse töötajaid. Teeninduses vajatakse suhteliselt enam isikuhooldajaid. Arvuliselt tulevad tööjõuvajaduses esile siiski ametialad, mis on ka majanduses rohkem esindatud: mootorsõidukite juhid, äri- ja haldusala spetsialistid, ehitustöölised, erinevate tegevusalade juhid, pedagoogika tippspetsialistid, metalli- ja masinatööstuse oskustöötajad, tervishoiu spetsialistid, müüjad. Detailsemate ametialade lõikes on Eestis kõige rohkem (kahanevas järjekorras) poemüüjaid, müügiesindajaid, veoautojuhte, abilisi ja koristajaid kontorites, hotellides jms asutustes ning raamatupidajaid.

Tööjõuvajaduse prognoosi detailsemad andmetabelid ja varasemad prognoosid leiab ministeeriumi kodulehelt:

www.mkm.ee → Tegevus → Uuringud → Tööjõuprognosid (<http://www.mkm.ee/toojouprognosid/>)